

GROOTOUDERS VOOR HET KLIMAAT

Ontwerp-Klimaatplan 2025-2035 Op weg naar een klimaatneutraal Nederland

Commentaar van Grootouders voor het Klimaat

Grootouders voor het Klimaat (GvK) stelt het op prijs opmerkingen te kunnen plaatsen bij het Ontwerp-Klimaatplan. GvK verzoekt u dringend ons commentaar mee te nemen bij de vaststelling van het definitieve Klimaatplan.

Introductie

GvK vindt het belangrijk om emissies te reduceren zodat minder beleid nodig zal zijn om ons aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering. We vinden het belangrijk om een stevig nationaal en internationaal mitigatiebeleid te voeren. Wat wij zien is dat het tempo van die klimaatextremen versnelt en dat de barrage aan klimaatextremen onomkeerbaar doorgaat, almaar sneller en sneller.

Opmerkingen bij de tekst van het Ontwerp-Klimaatplan 2025-2035

Gesteld wordt dat Nederland een groene economie is, die vooroploopt in de wereld (blz. 3). **Reactie:** De uitstoot van broeikasgassen per Nederlandse burger is relatief hoog. GvK vindt de aanname dat Nederland vooroploopt niet terecht.

Het kabinet kiest er nadrukkelijk niet voor om een nationaal tussendoel voor 2040 vast te leggen in de nationale Klimaatwet (blz. 4). **Reactie:** Hoewel niet vereist vanuit het Europese beleid vindt GvK dit te vrijblijvend en stelt voor 40 procent reductie in 2040 vast te leggen.

Dát koolstofverwijdering een belangrijke bijdrage moet leveren aan de klimaatdoelen, staat volgens het kabinet echter buiten kijf (blz. 4). Het kabinet zet met dit Klimaatplan in op een tweesporenbeleid, met koolstofverwijdering als apart spoor (blz. 25-26). **Reactie:** Het terugkerende optimisme over koolstofverwijdering verbaast GvK. Ook in het Ontwerp-Klimaatplan worden de vele onzekerheden over de kosten, capaciteit en tempo van opschaling van koolstofverwijdering opgesomd. De schaal waarop deze technologie kan worden toegepast is onduidelijk. GvK vindt het onjuist om nu een bijdrage in 2040 van tussen de 20 Mton en 25 Mton, oftewel 10% van de 1990-uitstoot in te boeken.

Een transitie met economisch perspectief (blz. 9). **Reactie:** GvK vindt dat hier ook het belang van wetenschap moet worden benadrukt.

Met het huidige opwarmingstempo wordt 1,5°C opwarming ten opzichte van het pre-industriële tijdperk waarschijnlijk binnen tien jaar voor het eerst bereikt (blz. 19). **Reactie:** GvK vindt de voorstelling van zaken te geruststellend. Het laatste IPCC-rapport geeft aan dat een gemiddelde broeikasgasemissie tegen het einde van de eeuw zal resulteren in een opwarming van 2,7°Celsius, niet de beoogde 1,5°Celsius. Bij hoge uitstoot is de opwarming 4,4°Celsius. De huidige GvK mist de urgentie in het Ontwerp-klimaatplan.

Zo zijn er wachtlijsten voor installateurs om zonnepanelen te plaatsen (blz. 29). **Reactie:** De voorzitter van Techniek Nederland meldde dat de beleidsvoornemens van het kabinet over zonnepanelen heeft geleid tot een ontslaggolf van installateurs van zonnepanelen. GvK vindt dat dit voorgenomen beleid moet worden teruggedraaid.

Woningen en gebouwen waar geen warmtenet wordt ontwikkeld, kunnen verduurzamen met een individuele oplossing, zoals een volledig elektrische of hybride warmtepomp (blz. 31). **Reactie:** Het kabinet heeft de verplichting geschrapt om oude gasketels in de toekomst te vervangen door een elektrische of hybride warmtepomp. GvK vindt dat dit voornemen moet worden geschrapt.

Verandering van gedrag vergemakkelijkt de transitie en brengt het halen van de doelen dichterbij (blz. 32). **Reactie:** Om gedragsverandering te bevorderen vindt GvK dat de btw-vrijstelling voor vliegen en de accijnsvrijstelling op kerosine moet komen te vervallen. Verder vindt GvK dat moet worden aangegeven dat op grote schaal toepasbare alternatieven voor kerosine op de middellange (en mogelijk lange) termijn niet beschikbaar zullen komen.

Hoge inkomens zorgen over het algemeen voor meer uitstoot dan lage inkomens, bijvoorbeeld door groter wonen, meer autorijden en vaker vliegen (blz. 32). **Reactie:** Het Ontwerp-Klimaat plan geeft aan dat eerlijkheid een voorwaarde is voor het accepteren van klimaatmaatregelen. Voor GvK is de consequentie hiervan dat in de samenleving meer gelijkheid en het verkleinen van inkomensverschillen gewenst is.

De inzet van kernenergie maakt ons minder afhankelijk van de inzet van zon- en windenergie en draagt zo bij aan de diversificatie van de productie (blz.33). **Reactie:** Kerncentrales leveren gelijkmatig stroom en hebben weinig regelbaar vermogen. GvK vindt dat geïnvesteerd moeten worden in technologieën/systemen met een regelbaar vermogen zodat pieken kunnen worden opgevangen als er geen zon en wind is. Verder vindt GvK dat gekeken moet worden naar de ervaringen met de bouw van kerncentrales in Finland en het VK. Die laten zien dat kernenergie duur is en de bouw complex en tijdrovend. Private partijen zijn meer geïnteresseerd in zon en wind dan in kernenergie.

Voor het aantal warmtepompen in woningen is sterk gestegen, van ca. 180.000 in 2019 naar 560.000 in 2023 (blz. 36). **Reactie:** GvK vindt dat de aanschaf van deze pompen gestimuleerd moet worden. Daarom vindt GvK dat het voorgenomen kabinetsbeleid inzake warmtepompen moet worden teruggedraaid.

De inschatting is dat de industrie in Nederland in 2040 nog ongeveer 5 Mton uitstoot, maar dat gaat gepaard met een hoge mate van onzekerheid (blz. 38). **Reactie:** Deze (vermindering-)doelstelling is ambitieus. GvK vindt het onrealistisch om alle veel-energie vragende industriële activiteiten te willen handhaven als niet duidelijk is hoe de uitstoot zal worden verminderd. GvK vindt aandacht voor selectieve krimp noodzakelijk.

Landbouw en landgebruik (blz. 39-42). **Reactie:** Belangrijk vindt GvK het krimpen van de veestapel, de instelling van een CO2-heffing en het onderzoeken en bevorderen van een lage-input landbouw en kringlooplandbouw. Volgens GvK kunnen deze doelen alleen bereikt worden door middel van een sturend overheidsbeleid o.a. door middel van fiscale maatregelen en wetgeving.